

Sygn. akt IV CK 155/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z powództwa J. Z.

przeciwko (...) Bank SA w W. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 7 października 2005 r., kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 12.01.2004 r., oddalił powództwo J. Z. skierowane przeciwko „(...) Bank” S.A. w W. o zapłatę kwoty 140.224,05 zł, zaś Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 24.11.2005 r. oddalił apelację powódki. W sprawie tej ustalono: W dniu 26.10.1992 r. pozwany Bank zawarł z Bankiem S.(...) S.A. w P. umowę o współpracy, której przedmiotem było określenie zasad tej współpracy w zakresie prowadzenia rachunków lokat terminowych w walutach wymienialnych dla krajowych osób fizycznych w „Banku (...)”. Umowę zawarto na czas nieokreślony, obowiązywała ona do czasu ogłoszenia upadłości Banku S.(...), co nastąpiło

11.02.2000 r. W wykonaniu tej umowy pozwany Bank umożliwił pracownikom Banku S.(...) zawieranie w swoich oddziałach z osobami fizycznymi umów rachunków terminowych w walutach wymiennalnych. Zawierając takie umowy Bank S.(...) wystawił swoim klientom certyfikaty lokacyjne, w których treści figurowała nazwa pozwanego Banku z dodatkowym oznaczeniem „obsługa”. Wystawiono też dokumenty bankowe bez tego dodatkowego oznaczenia.

Dnia 29.08.1998 r. Prezes NBP upoważnił pozwany Bank do prowadzenia rachunków bankowych w kwotach wymiennalnych, udzielania i zaciągania kredytów i pożyczek w walutach obcych, udzielanie gwarancji i poręczeń w walutach obcych oraz do skupu i sprzedaży wartości dewizowych. W dniu 10.11.1998 r. pozwany Bank, Telewizja P.(...) S.A. i P.(...) spółka z o.o. podpisały porozumienie w przedmiocie nawiązania współpracy, w tym kapitałowej. Postanowiono, że do końca maja 1999 r. upoważnione władze pozwanego banku i Banku S.(...) podejmą uchwały w połączeniu obu banków w trybie art. 463 k.h.

Ustalono, iż w okresie od lipca 1996 r. do listopada 1998 r. powódka założyła w Banku S.(...) S.A. 16 terminowych lokat walutowych, z tego 5 w markach niemieckich i 11 w dolarach amerykańskich. Umowy zostały zawarte z Bankiem S.(...), w oddziale pozwanego Banku. Przed ogłoszeniem upadłości Banku S.(...) powódka zlikwidowała 9 lokat. Na dzień ogłoszenia upadłości pozostały dwie lokaty w markach niemieckich i 5 lokat w dolarach amerykańskich. Wierzytelności powódki z tego tytułu wynosiły wraz z odsetkami 181.064,05 zł. Bankowy Fundusz Gwarancyjny wypłacił powódce 40.780 zł, a pozostałą część należności tj. 140.224,05 zł zostało zgłoszone przez powódkę w postępowaniu upadłościowym Banku S.(...).

Oddalając powództwo Sąd Okręgowy uznał, iż porozumienie z 16.10.1992 r. zawarte przez pozwany Bank z Bankiem S.(...) zawiera elementy istotne spółki cywilnej, to jednak brak jest dowodów na to, iż powódka z tak ukształtowaną spółką cywilną zawarła umowy terminowych lokat walutowych. Z treści certyfikatów wynika, iż stroną umowy był tylko Bank S.(...). Sąd Apelacyjny oddalając apelację powódki podniósł, iż nie podziela poglądu Sądu I instancji, aby porozumienie między bankami z dnia 16.10.1992, umowa konsorcjum z dnia 7.01.1994 i umowa współpracy z dnia 26.09.1995 r. dały podstawę do przyjęcia, jakoby pozwany Bank i Bank S.(...) łączyła umowa spółki cywilnej. Tak zaś powódka skonstruowała żądanie domagając się od pozwanego Banku zapłaty jako dłużnika solidarnego – współnika spółki cywilnej.

Wyrok ten powódka zaskarżyła kasacją. Jako podstawy kasacyjne wskazała naruszenie przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 217, 316 § 2, 227, 258, 130 § 1, 232, 233, 381, 207 § 3, 187 § 1, 217 § 1, 316 § 1 i 328 § 2 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzuciła naruszenie art. 860 § 1 i 2, 861 § 1, 864 oraz art. 65 § 2 i 97 k.c. Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania względnie o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Powódka swoje roszczenie skierowała przeciwko pozwanemu Bankowi przytaczając okoliczności faktyczne mające wskazywać, że pozwany Bank i Bank S.(...) połączyła umowa spółki cywilnej i podała jako podstawę prawną art. 864 k.c., który przewiduje solidarną odpowiedzialność współników za zobowiązania spółki. U podstaw odpowiedzialności pozwanego Banku leży właśnie umowa spółki cywilnej która – według twierdzenia powódki – łączyła pozwany Bank i Bank S.(...). Takie twierdzenia powódka zawarła w uzasadnieniu pozwu, w piśmie procesowym z dnia 22.12.2003 r., następnie w apelacji, także w kasacji, skoro wśród zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego powołano art. 860, 861 i 864 k.c. Zwrócenie uwagi na tę okoliczność jest w niniejszej sprawie o tyle istotne, że z jednej strony Sąd Apelacyjny oddalając apelację powódki od wyroku oddalającego powództwo jednoznacznie wskazał, że przedłożone przez powódkę dowody nie pozwalają przyjąć, aby między wskazanymi bankami została zawarta umowa spółki cywilnej. Z drugiej strony w kasacji pojawia się zarzut naruszenia art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. przez to, że Sądy obu instancji nie rozpoznały zasadności roszczenia powódki w płaszczyźnie innych przepisów prawa materialnego, w szczególności w płaszczyźnie przepisów o odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych (art. 415 i 422 k.c.).

Podjmując ten wątek wskazać należy, że zgodnie z zasadą *da mihi factum dabo tibi ius* powódka ma jedynie obowiązek, przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.), konstrukcja podstawy prawnej rozstrzygnięcia należy do sądu. W konsekwencji przepisy prawa materialnego wskazane przez powódkę jako podłoże jej żądań, nie wiążą sądu. Myli się jednak wnosząca kasację, że powołanie przez nią konkretnych ściśle określonych przepisów prawnych, jest pozbawione jakiegokolwiek znaczenia. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23.02.1999 r. I CKN 252/98 (OSNC 1999 r., nr 9, poz. 152) wyjaśnił, że „wskazanie przez powoda przepisów prawa materialnego, mających stanowić podstawę prawną orzeczenia,

jakkolwiek niewymagane, nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu i wyniku sprawy, albowiem pośrednio określa także okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu”. Skład orzekający w niniejszej sprawie pogląd ten podzielił. W konsekwencji prowadzi to do wniosku, że oparcie przez powódkę wytoczonych przez nią roszczeń na przepisach regulujących umowę spółki cywilnej, a w szczególności – art. 864 k.c. nakazywało sądom orzekającym skupić się na kwestii, czy stan faktyczny zaprezentowany w sprawie oznacza, że pozwany Bank i Bank S.(...) S.A. łączyła umowa spółki cywilnej. Tak też prawidłowo postąpiły sądy orzekające w niniejszej sprawie i nie sposób podzielić zarzutu, że nie rozpoznały one zasadności roszczenia powódki w płaszczyźnie odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych. Rzecz w tym, że w sprawie w ogóle nie pojawiły się takie twierdzenia i dowody; powódka konsekwentnie żądała zasądzenia jej należności z tytułu zdeponowanych lokat walutowych, a nie zgłaszała roszczenia odszkodowawczego, którego źródło tkwi w czynie niedozwolonym pozwanego Banku. Jest przecież oczywiste, że konstrukcja tego roszczenia i przesłanki odpowiedzialności są zupełnie odmienne.

2. Powódka przedstawia w kasacji zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy. Generalnie biorąc sprowadzające się do zarzutu bezzasadnego ograniczenia zakresu postępowania dowodowego przez odmowę uwzględnienia wniosków dowodowych powódki: Sąd Apelacyjny nie tylko aprobował oddalenie wniosków dowodowych, lecz nie uwzględnił także tych, które zgłoszono w apelacji. Bliższa analiza wniosków dowodowych powódki zgłoszonych w pismach procesowych z dnia 21.08.2003 r., 24.10.2003 r. i w dniu 22.12.2003 r. prowadzi jednak do wniosku, że zarówno wskazane w nim środki dowodowe i okoliczności, które mają być wykazane tymi dowodami nie pozostają w żadnym związku z podstawą faktyczną roszczenia powódki. Zgodnie przecież z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są jedynie fakty mające dla sprawy istotne znaczenie. Podstawą faktyczną żądania powódki wiązało się z wykazaniem okoliczności, które wskazywałyby na istnienie odpowiedzialności pozwanego Banku z tytułu umowy lokaty terminowej walut wymiennalnych.

Nie sposób przecież zaprzeczyć, że umowa rachunku wkładu oszczędnościowo - terminowego została przez powódkę zawarta z Bankiem S.(...). Treść dokumentu jest jednoznaczna. Jeśli zatem powódka zdecydowała się wytoczyć powództwo przeciwko (...) Bankowi z tej racji, że oba Banki łączyła umowa spółki cywilnej i sporne umowy lokat terminowych zostały w istocie zawarte ze współnikiem tej spółki, to rzeczą powódki

było zaoferowanie Sądowi takich dowodów, przygotowanych przed wytoczeniem powództwa, które uzasadniałyby tę tezę. To wynika z kontradiktoryjnego charakteru procesu cywilnego, który wymaga od strony aktywności także w gromadzeniu dowodów. Teza powyższa jest tym bardziej uzasadniona, jeśli strona korzysta z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Nie można oczekiwać, aby to sąd orzekający dopuszczał i przeprowadzał wszystkie zawnioskowane dowody w postaci dokumentów dotyczących powiązań cywilnoprawnych, finansowych, czy kapitałowych między wskazanymi bankami i weryfikował je przez pryzmat twierdzeń powódki o istnieniu między bankami umowy spółki cywilnej. Takie działanie musi podjąć sama strona i zawnioskować jedynie te dowody, które jej zdaniem - uzasadniają tezę o zawarciu spółki cywilnej. Nie można więc zgodzić się z zarzutem w kasacji, że odmowa uwzględnienia wniosków dowodowych powódki została podjęta z naruszeniem przepisów postępowania, co aprobeował Sąd Apelacyjny. Rację ma też Sąd Apelacyjny, że nie było żadnych przeszkód, aby wnioski dowodowe o przesłuchania świadków Majewskiego i P. Bykowskiego zgłosić przed sądem I instancji. Reasumując, nie jest usprawiedliwiony zarzut naruszenia przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

3. Nie są również uzasadnione zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. W szczególności zarzut naruszenia art. 860 § 1 i 2, 861 § 1 i 864 k.c. jest o tyle chybiony, że jeśli zgromadzony w sprawie materiał dowodowy doprowadził Sąd Apelacyjny do trafnego wniosku, iż zawiązanie umowy spółki cywilnej między Bankiem S.(...) i pozwanym Bankiem nie zostało zrealizowane, to oczywiście nie zastosowano wskazanych wyżej przepisów regulujących funkcjonowanie spółki cywilnej. Tym bardziej nie można twierdzić, że naruszenie tych przepisów nastąpiło przez błędną wykładnię.

Chybiony jest też zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 65 § 2 k.c. Treść porozumienia zawartego między Bankiem S.(...) i (...) Bankiem w dniu 16.10.1992 r. jest jednoznaczna i dokonanie wykładni postanowień tej umowy, także przy uwzględnieniu reguł wykładni z art. 65 § 2 k.c., nie może prowadzić do wniosków odmiennych, niż przyjął to Sąd Apelacyjny.

W okolicznościach sprawy nie sposób także zastosować art. 97 k.c. Przecież powódka nie założyła jednej, lecz szesnaście lokat terminowych. Treść tych umów i wydane certyfikaty wskazywały, kto jest stroną umowy lokaty terminowej. Nie może tu być mowy o wprowadzeniu w błąd, jak utrzymuje powódka. Taka sytuacja mogłaby zaistnieć przy jednorazowym korzystaniu z usług banku, kiedy czynność ta jest

dokonywana w pomieszczeniu innego banku. W okolicznościach sprawy taka sytuacja nie zachodzi. Nie ma więc podstaw do stosowania art. 97 k.c.

Reasumując, brak usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji, co uzasadnia jej oddalenie na podstawie art. 393¹² k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 22.12.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).